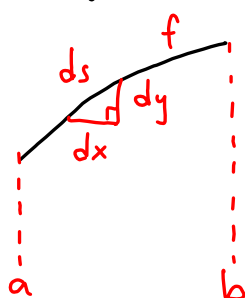

Huskeregelen for graf lengde

Pytagoras: $ds^2 = dx^2 + dy^2$
 $= \left[1 + \left(\frac{dy}{dx} \right)^2 \right] \cdot dx^2$

$$ds = \sqrt{1 + \left(\frac{dy}{dx} \right)^2} \cdot dx$$

Ergo: $s = \int_a^b ds = \int_a^b \sqrt{1 + [f'(x)]^2} dx$

Delvis integrasjon (9.1)

Hvis $F(x)$ og $G(x)$ er funksjoner med kontinuerlige deriverte, så er

$$\int F(x)G'(x)dx = F(x)G(x) - \int F'(x)G(x)dx$$

Bervis Deriverer på begge sider:

$$F(x)G'(x) = [F(x)G(x)]' - F'(x)G(x)$$

Dette er produktregelen for derivasjon. \square

eks. $\int x e^{-x} dx = x(-e^{-x}) - \int 1 \cdot (-e^{-x}) dx$

<u>Delvis</u>	$F(x) = x$	$G'(x) = e^{-x}$
	$F'(x) = 1$	$G(x) = -e^{-x}$

$$= -xe^{-x} + \int e^{-x} dx$$

$$= -xe^{-x} - e^{-x} + C$$

I - metoden (variant av delvis integrasjon)

eks. $\int e^x \sin x \, dx = -e^x \cos x - \int e^x (-\cos x) \, dx$

$$\begin{array}{l} F(x) = e^x \quad G'(x) = \sin x \\ F'(x) = e^x \quad G(x) = -\cos x \end{array}$$

$$= -e^x \cos x + \int e^x \cos x \, dx$$

$$= -e^x \cos x + \left[e^x \sin x - \int e^x \sin x \, dx \right]$$

$$\begin{array}{l} F(x) = e^x \quad G'(x) = \cos x \\ F'(x) = e^x \quad G(x) = \sin x \end{array}$$

Kaller vi det opprinnelige integralet I , har vi nå

$$I = -e^x \cos x + e^x \sin x - I$$

$$2I = -e^x \cos x + e^x \sin x$$

$$I = -\frac{1}{2} e^x \cos x + \frac{1}{2} e^x \sin x,$$

$$\text{Altså: } \int e^x \sin x \, dx = \underline{\underline{\frac{1}{2} e^x (\sin x - \cos x) + C}}$$

"Baklengs" substitusjon (setning 9.2.3)

begrunner at vi også kan regne slik ved substitusjon:

$$\begin{aligned} u = u(x) \text{ gir } x &= h(u) \\ \frac{dx}{du} &= h'(u), \quad dx = h'(u) du \end{aligned}$$

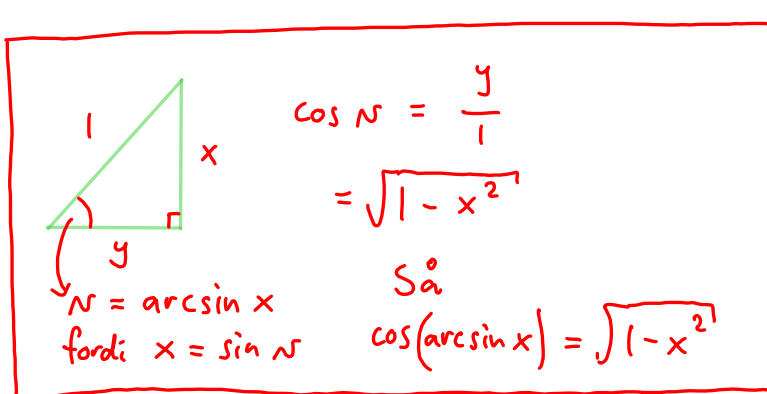
eks. $\int \arcsin x \, dx = \int u \cdot \cos u \, du$

$$\begin{aligned} u = \arcsin x \text{ gir } x &= \sin u \\ \frac{dx}{du} &= \cos u, \quad dx = \cos u \, du \end{aligned}$$

$$= u \sin u - \int 1 \cdot \sin u \, du = u \sin u + \cos u + C$$

$$\begin{aligned} F(u) &= u & G'(u) &= \cos u \\ F'(u) &= 1 & G(u) &= \sin u \end{aligned}$$

$$= (\arcsin x) \cdot x + \cos(\arcsin x) + C$$

$$= x \arcsin x + \sqrt{1-x^2} + C$$

Sjekk: $\frac{d}{dx} \left(x \arcsin x + \sqrt{1-x^2} \right) = 1 \cdot \arcsin x + \frac{x}{\sqrt{1-x^2}} + \frac{1}{2} (1-x^2)^{-\frac{1}{2}} (-2x)$

$$= \underline{\arcsin x} \quad \text{Ok!}$$

eks. $\int \sqrt[3]{x+1} dx = \int u \cdot 3u^2 du = 3 \int u^3 du$

$$u = \sqrt[3]{x+1} \text{ gir } u^3 = x+1$$

$$x = u^3 - 1$$

$$\frac{dx}{du} = 3u^2, dx = 3u^2 du$$

$$= \frac{3}{4} u^4 + C$$

$$= \frac{3}{4} \left(\sqrt[3]{x+1} \right)^4 + C$$

$$= \underline{\underline{\frac{3}{4} (x+1)^{4/3} + C}}$$

eks. $\int \frac{\arccos^3 x}{1-x^2} dx = \int \frac{\sqrt{(\arccos x)^3}}{\sqrt{1-x^2}} dx$

$$u = \arccos x, \frac{du}{dx} = -\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$$

$$du = -\frac{1}{\sqrt{1-x^2}} dx, dx = -\sqrt{1-x^2} du$$

$$= -\int \sqrt{u^3} du$$

$$= -\int (u^3)^{\frac{1}{2}} du$$

$$= -\int u^{3/2} du$$

$$= -\frac{1}{\frac{5}{2}} u^{5/2} + C$$

$$= -\frac{1 \cdot \frac{2}{5}}{\frac{2}{5} \cdot \frac{2}{5}} u^{5/2} + C = -\frac{2}{5} u^{5/2} + C$$

$$= \underline{\underline{-\frac{2}{5} (\arccos x)^{5/2} + C}}$$

Kvadrat-teknikken (seksjon 9.3)

La $n \geq 1$ være et helt tall. Integralet

$$\int \frac{Ax + B}{(ax^2 + bx + c)^n} dx \quad \text{der } ax^2 + bx + c = 0$$

ikke har reelle løsninger

kan løses ved en teknikk som vi kaller "kvadrat-teknikken":

① Se mandag...